

Spis treści

Wstęp	13
Część I	
Taksonomia ryzyka oraz strategie zarządzania ryzykiem w handlu międzynarodowym	17
Rozdział 1	
Źródła i pojęcie ryzyka w handlu międzynarodowym	19
1.1. Wprowadzenie	19
1.2. Przyczyny i uwarunkowania powstawania ryzyka	20
1.3. Pojęcie ryzyka	23
Podsumowanie rozdziału 1	29
Literatura	29
Rozdział 2	
Taksonomia zdywersyfikowanego ryzyka w handlu międzynarodowym – eksport i import	30
2.1. Typologia podmiotowa i przedmiotowa ryzyka gospodarczego	30
2.2. Prawo do podejmowania działań generujących ryzyko	31
2.3. Ryzyko prawne i warunki bezpiecznego działania	33
2.4. Ryzyko siły wyższej	36
2.5. Ryzyko związane z realizacją kontraktów handlowych	39
2.6. Ryzyko związane z wyborem zagranicznego ogniwa sprzedaży	41
2.7. Ryzyko związane z ceną towarów i usług	43

2.8.	Ryzyko występujące w transakcjach kooperacyjnych, licencyjnych i kompensacyjnych	44
2.9.	Ryzyko operacyjne	45
2.10.	Ryzyko ubezpieczeniowe	47
2.11.	Ubezpieczenie towarów jako instrument eliminowania lub ograniczania ryzyka w transporcie	49
2.12.	Ryzyko polityczne obejmujące ryzyko kraju i ryzyko transferu	52
2.13.	Inne rodzaje ryzyka	54
2.13.1.	Ryzyko cywilizacyjne	54
2.13.2.	Ryzyko dotyczące środowiska	54
2.13.3.	Ryzyko związane z infoekonomią	56
	Podsumowanie rozdziału 2	58
	Literatura	58

Rozdział 3

Podstawowe zasady i strategie zarządzania ryzykiem 59

3.1.	Określenie podstawowych zasad zarządzania ryzykiem	59
3.1.1.	Identyfikacja i analiza ryzyka	63
3.1.2.	Ocena ryzyka i sformułowanie wariantów	64
3.1.3.	Ograniczanie i eliminowanie przyczyn ryzyka	65
3.2.	Przeciwdziałanie zdywersyfikowanemu ryzyku	67
3.2.1.	Klasyfikacja sposobów przeciwdziałania ryzyku	67
3.2.2.	Ponoszenie ryzyka, czyli własne pokrycie ryzyka	68
3.3.	Problemy związane z zarządzaniem ryzykiem w małych i średnich przedsiębiorstwach	73
	Podsumowanie rozdziału 3	74
	Literatura	75

Część II

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka eksportera 77

Rozdział 4

Korzyści uzyskiwane z realizacji eksportu oraz wybrane kwestie podatkowe 79

4.1.	Bezpośrednie korzyści osiągnięte przez eksportera	79
4.2.	Możliwość uzyskania środków z Unii Europejskiej na rozwój firmy	80
4.2.1.	Bezpośrednie subsydia eksportowe	81
4.2.2.	System refundacji w Unii Europejskiej	81

4.3.	Porównywanie własnych produktów z produktami konkurencji	83
4.4.	Korzyści płynące z eksportu	84
4.4.1.	Uzyskanie dofinansowania udziału w targach i wystawach	85
4.5.	Znaczenie kwestii podatkowych związanych z eksportem	86
4.5.1.	Eksport towarów poza terytorium Unii Europejskiej	86
4.5.2.	Wewnątrzeksporthowa dostawa towarów	87
4.5.3.	Zwrot ceł i podatków importowych	88
4.5.4.	Podatnik VAT w imporcie towarów	89
4.5.5.	Wyroby akcyzowe	90
4.6.	Przeszkody w prowadzeniu działalności eksportowej	92
4.7.	Miejsce i znaczenie Polski w handlu międzynarodowym	93
4.8.	Obowiązek przekazywania danych statystycznych o obrotach towarowych	95
4.8.1.	System INTRASTAT	95
4.8.2.	Podmioty zobowiązane do przekazywania informacji w ramach systemu INTRASTAT	96
	Podsumowanie rozdziału 4	97
	Literatura	97

Rozdział 5

Zarządzanie ryzykiem przed zawarciem kontraktu handlowego

98

5.1.	Pojęcie przedsiębiorstwa eksportującego	98
5.2.	Źródła ryzyka krajowego w transakcjach eksportowych	102
5.3.	Rodzaje ryzyka krajowego eksportera	103
5.4.	Ryzyko związane z transformacją przedsiębiorstwa i możliwością jego bankructwa	103
5.5.	Postępowanie upadłościowe – aspekt prawny	106
5.5.1.	Ryzyko upadłości przedsiębiorstwa – regulacje prawne w Polsce	107
5.6.	Ryzyko deficytu kwalifikacji i motywacji postępowania pracowników	110
5.7.	Ryzyko odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy	112
5.8.	Ryzyko personalne – zagrożona sytuacja pracowników	116
5.9.	Zdywersyfikowane ryzyko rynku wewnętrznego (krajowego)	119
5.10.	Zarządzanie ryzykiem cenowym	122
5.11.	Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym	125
5.12.	Skuteczne zabezpieczenie zapłaty za wyeksportowany towar	126
5.12.1.	Warunki płatności	126
5.12.2.	Eliminowanie ryzyka kraju poprzez akredytywę dokumentową	127
5.12.3.	Factoring	128
5.12.4.	Eliminowanie ryzyka politycznego kraju przez stosowanie forfaitingu	130
5.12.5.	Różnice między factoringiem i forfaitingiem	133

5.13. Ograniczenie ryzyka prawnego poprzez prawidłowe sformułowanie klauzul kontraktu handlowego	135
5.13.1. Klauzula arbitrażowa	136
5.13.2. Zastrzeżenie prawa własności do wyeksportowanego towaru	139
5.13.3. Ogólne handlowe warunki sprzedaży i dostawy	140
5.13.4. Klauzula cenowa	141
5.14. Ryzyko siły wyższej	143
Podsumowanie rozdziału 5	144
Literatura	144

Rozdział 6

Zarządzanie specyficznym ryzykiem zagranicznym eksportera – podstawowe aspekty 146

6.1. Ryzyko rynku zagranicznego	146
6.2. Ryzyko kraju, czyli – ryzyko polityczne	147
6.3. Ryzyko wynikające z ograniczenia transferu należności	148
6.4. Ryzyko niewypłacalności importera oraz ryzyko kursowe	150
6.5. Ryzyko wprowadzenia zakazu płatniczego i ogłoszenie moratorium	151
6.5.1. Ryzyko ograniczenia konwersji i zakaz dokonywania transferów	151
6.6. Konsekwencje wyłączenia i ograniczenia w dysponowaniu majątkiem	153
6.7. Ocena ryzyka kraju na podstawie ratingów	154
6.8. Ryzyko prawne w handlu międzynarodowym	158
6.9. Prawidłowe redagowanie kontraktów w handlu międzynarodowym	160
Podsumowanie rozdziału 6.	161
Literatura	162

Rozdział 7

Zarządzanie ryzykiem transportowym w eksporcie i imporcie 163

7.1. Ryzyko opóźnienia dostaw	163
7.2. Lokalne ryzyko przewozu	164
7.3. Ryzyko utraty towaru	164
7.4. Ryzyko pogorszenia jakości towaru	164
7.4.1. Zabezpieczenie i opakowanie towaru w transporcie	165
7.4.2. Ograniczenie ryzyka przez wybór właściwego środka transportu	166
7.4.3. Ograniczenie ryzyka przez ubezpieczenie transportowe	167
7.4.4. Korzystanie z uregulowań Incoterms 2010	169
7.5. Ryzyko siły wyższej	171
Podsumowanie rozdziału 7	173
Literatura	174

Część III	175
Rola ubezpieczeń w handlu międzynarodowym	
Rozdział 8	
Przegląd metod zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym	177
8.1. Metody decyzyjne w zarządzaniu ryzykiem	178
8.2. Możliwość zastosowania elementów inżynierii finansowej w ubezpieczeniach	179
8.3. Unikanie ryzyka	180
8.4. Zapobieganie ryzyku	181
8.5. Ponoszenie kosztów ryzyka i kompensacja	181
8.6. Przenoszenie ryzyka na inne podmioty	182
8.7. Ubezpieczenie ryzyka	184
8.7.1. Ubezpieczenie typu all risk w biznesie	186
8.8. Reasekuracja w ubezpieczeniach	187
8.9. Fundusze gwarancji wzajemnych	187
Podsumowanie rozdziału 8	190
Literatura	190
Rozdział 9	
Obszary ryzyka i zintegrowane zarządzanie ryzykiem w firmach ubezpieczeniowych	191
9.1. Sprzężenie zwrotne pomiędzy zarządzaniem ryzykiem i kierowaniem firmą	191
9.2. Identyfikacja rodzajów ryzyka w tworzonym systemie celów	194
9.3. Analiza ryzyka w zidentyfikowanych przyczynach występowania ryzyka	195
9.4. Poszukiwane adekwatnych narzędzi zarządzania ryzykiem	198
9.5. Kontrola procesu zarządzania ryzykiem	200
Podsumowanie rozdziału 9	202
Literatura	202
Rozdział 10	
Rola ubezpieczeń w zarządzaniu ryzykiem w małych i średnich przedsiębiorstwach (MSP)	203
10.1. Trudności występujące w obszarze zarządzania ryzykiem MSP	203
10.2. Sposoby radzenia sobie z ryzykiem w małych i średnich firmach	205
10.3. Sposoby przenoszenia ryzyka w handlu międzynarodowym	206
10.3.1. Przeniesienie ryzyka przez zawarcie umowy handlowej	206
10.3.2. Przeniesienie ryzyka na ubezpieczyciela	207

10.4. Kompensacja ryzyka w handlu międzynarodowym	208
10.5. Inne sposoby radzenia sobie z wybranym rodzajem ryzyka	208
10.6. Ubezpieczenie należności za eksportowane towary i usługi w krajach OECD	210
10.7. Produkty ubezpieczeniowe oferowane w Polsce dla małych i średnich firm	212
Podsumowanie rozdziału 10	215
Literatura	215

Rozdział 11

Funkcja prewencyjna ubezpieczeń gospodarczych. Formy i sposoby przeciwdziałania negatywnym skutkom ryzyka

11.1. Funkcje ubezpieczeń w gospodarce rynkowej	217
11.2. Funkcja prewencyjna ubezpieczeń	217
11.3. Selekcja i ocena ryzyka ubezpieczeniowego	220
11.3.1. Znaczenie selekcji	222
11.3.2. Struktura procesu selekcji	222
11.4. Szkody majątkowe	223
Podsumowanie rozdziału 11	224
Literatura	225

Rozdział 12

Wybrane aspekty reasekuracji jako narzędzia ograniczania ryzyka

12.1. Krótka historia reasekuracji	226
12.2. Podstawowe funkcje reasekuracji	227
12.3. Istota i rodzaje reasekuracji	228
12.4. Rodzaje umów reasekuracyjnych	230
12.5. Zagadnienie kwantyfikacji szkód w umowach reasekuracyjnych	231
12.6. Tzw. techniczne wyrównanie umowy	232
12.7. Tworzenie ochrony reasekuracyjnej	233
Podsumowanie rozdziału 12	233
Literatura	234

Część IV.

Instrumenty zarządzania międzynarodowym ryzykiem finansowym i walutowym

235

Rozdział 13**Zarządzanie ryzykiem finansowym w handlu międzynarodowym**

237

13.1. Istota i cel zarządzania ryzykiem finansowym	237
13.2. Zarządzanie ryzykiem kursu walutowego i stopy procentowej	241
13.2.1. Czynniki wpływające na ryzyko kursu walutowego	243
13.2.2. Waluta euro a ryzyko kursowe	244
13.2.3. Zarządzanie ryzykiem kursu walutowego przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych	245
13.3. Ryzyko związane z przewalutowaniem	247
13.4. Zarządzanie ryzykiem zmiany stóp procentowych	247
13.4.1. Poziom konkurencyjności w sytuacji stałej stopy procentowej	248
13.5. Ryzyko w systemie płatności	250
13.6. Ryzyko inwestycji finansowej	251
Podsumowanie rozdziału 13	254
Literatura	254

Rozdział 14**Swapy, opcje i futuresy – jako narzędzia zabezpieczające przed ryzykiem**

255

14.1. Definicja swapa odsetkowego (procentowego)	256
14.2. Korzyści	257
14.3. Ryzyko związane ze swapami odsetkowymi	258
14.4. Rodzaje swapów odsetkowych	258
14.5. Derywaty swapowe	259
14.6. Opcje jako narzędzie zarządzania ryzykiem	263
14.6.1. Opcje amerykańskie i europejskie	264
14.6.2. Termin realizacji opcji	264
14.6.3. Strategie opcyjne	266
14.6.4. Obrót opcjami	269
14.7. Financial futures (futures finansowe)	270
Podsumowanie rozdziału 14	272
Literatura	273

Rozdział 15**Inwestycyjne strategie hedgingowe**

274

Strategie inwestycyjne funduszy hedgingowych	275
I. Grupa strategii rynku neutralnego (<i>Market Neutral Group</i>)	276
II. Grupa strategii długich i krótkich pozycji w akcjach (<i>Long/Short Equity Group</i>)	277

III. Grupa strategii ukierunkowanych (<i>Directional Trading Group</i>)	278
IV Grupa strategii specjalnych (<i>Specialty Strategies Group</i>)	279
Kierunki rozwoju funduszy hedgingowych	279
Kto inwestuje w fundusze hedgingowe?	280
Zyskowność funduszy hedgingowych	280
Nadzór nad funduszami hedgingowymi i regulacje prawne	281
Podsumowanie rozdziału 15	282
Literatura	283
Bibliografia	284
Streszczenie książki	291